

Jaarverslag Leerplicht 2023-2024

Inhoudsopgave

Voorwoord Wethouder Onderwijs	2
Hoofdstuk 1 Leerplichtwet	3
1.1 Recht op onderwijs	3
1.2 Rol leerplichtambtenaar	3
1.3 Passend/inclusief onderwijs	4
Hoofdstuk 2 Overzicht leerplichtigen 2021- 2024	5
Hoofdstuk 3 Verzuim	6
3.1 Relatief verzuim	6
3.2 Absoluut verzuim	7
3.3 Thuiszittende leerlingen	8
3.4 Aanpak verzuim	8
Hoofdstuk 4 Vrijstellingen	10
4.1 Soorten vrijstellingen	10
4.2 Aantal vrijstellingen	11
Hoofdstuk 5 Doorstroompunt (voorheen RMC)	13
Hoofdstuk 6 Ontwikkelingen	14
6.1 Passend (inclusief) onderwijs	14
6.2 Onderwijs Oekraïense leerlingen	14
6.3 Inzet gemeentelijke Nationaal Programma Onderwijs (NPO)-middelen	15
6.4 Schoolaanwezigheid	15

Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag Leerplicht over het schooljaar 2023 - 2024 van de gemeente Landsmeer. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 25 van de Leerplichtwet 1969 verplicht jaarlijks verslag uit te brengen aan de gemeenteraad over het in het laatst afgesloten schooljaar gevoerde leerplichtbeleid in hun gemeente. Het jaarverslag geeft inzicht in de inhoudelijke en cijfermatige resultaten van het afgelopen schooljaar.

Vanaf het schooljaar 2022-2023 kunnen we gelukkig weer spreken van “normale” schooljaren. Maar ondanks dat er overal weer volledig fysiek les wordt gegeven, blijven we lasthouden van de nasleep van de coronaperiode. Dit geldt zowel op het basisonderwijs als op het vervolgonderwijs. Zo zien we ineens ondersteuningsvragen ontstaan in groep 1 en 2 van de basisscholen, iets wat niet eerder (zo vaak) voorkwam volgens onze schoolmaatschappelijk werkers. Daarnaast blijven de verzuimcijfers op het VO, maar name op het MBO stijgen. De achterliggende oorzaken blijken veelal complex, waardoor terugkeer naar school vaak langer duurt en vraagt om een integrale en specifieke aanpak van scholen, gemeente, samenwerkingsverbanden PO en VO en diverse zorginstanties.

Binnen de regio Waterland zijn reeds duidelijke overlegstructuren ingericht wanneer er sprake is van (dreigend) verzuim, maar dit geldt nog niet altijd voor de leerlingen op het vervolgonderwijs buiten de regio Waterland. Tijdens schooljaar 2023 – 2024 is daarom een eerste contact gelegd met het samenwerkingsverband Amsterdam- Diemen PO en VO en de afdeling Leerplicht van de gemeente Amsterdam. Als gemeente Landsmeer willen we namelijk (meer) zicht hebben en houden op de schoolgang van al onze leerlingen, ook als ze over de regiogrens naar school gaan. Zeker omdat daar de verzuimcijfers behoorlijk toenemen. Door nadere kennismaking en onderlinge werk-afspraken te maken, kunnen wij zelf de leerlingen die in Amsterdam naar school gaan en (dreigen te) verzuimen sneller ondersteunen.

De inzet van de tijdelijke Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen hebben vanaf 2024 weer een boost gekregen. Zo bieden meerdere lokale organisaties diverse activiteiten om leerlingen te ondersteunen bij de mogelijk opgelopen achterstanden of problemen door de coronapandemie. De gemeente Landsmeer heeft nog tot 1 augustus 2025 de tijd om alle middelen in te zetten en zal ervoor zorgen dat de Landsmeerse kinderen hier zoveel mogelijk van kunnen profiteren.

Ieder kind en iedere jongere heeft recht op onderwijs dat bij hem of haar past, of het nu gaat om leerlingen die iets extra's nodig hebben of niet. Maar de druk op passend (inclusief) onderwijs is groot en blijft vragen om inzet van alle betrokken partijen. In Hoofdstuk 6 zal daarom verder worden ingegaan op de lokale uitwerking van het Verbeterplan Passend Onderwijs van het Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Bas ten Have
Wethouder Onderwijs
Gemeente Landsmeer

1. Leerplichtwet

1.1 Recht op Onderwijs

De Leerplichtwet 1969 heeft als doel het recht van kinderen op onderwijs te verzekeren en te zorgen dat jongeren zodanig toegerust zijn met kennis en vaardigheden zodat zij een goede kans maken op de arbeidsmarkt en (zelfstandig) mee kunnen doen in de samenleving.

Alle kinderen in de leeftijd van 5 tot 16 jaar die in Nederland wonen zijn leerplichtig en moeten ingeschreven zijn op een school en onderwijs volgen op de school waar ze staan ingeschreven.

De leerplicht duurt tot en met het einde van het schooljaar waarin het kind 16 jaar wordt. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag dat de leerling een startkwalificatie heeft gehaald of tot de dag waarop de leerling 18 jaar wordt. Men spreekt van een startkwalificatie bij (minimaal) een vwo- of havo diploma of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger.

De gemeente Landsmeer zet zich in op het waarborgen van het recht op onderwijs van 5- tot 23-jarigen. Ons doel is dat alle jongeren tussen de 5 en 23 jaar die daartoe in staat zijn, onderwijs volgen tot zij een startkwalificatie hebben behaald. Wanneer dat op geen enkele manier haalbaar is, helpen wij ze op andere manieren vooruit – richting werk, zorg of dagbesteding. Wanneer het recht op onderwijs in het gedrang komt, zal er tijdige actie richting scholen en andere ketenpartners genomen worden door de leerplichtambtenaar van de gemeente Landsmeer. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- *De leerling staat centraal: er wordt vanuit een brede blik naar iedere situatie gekeken;*
- *Maatwerk toepassen: iedere verzuimmelding vraagt om een specifieke, passende aanpak;*
- *Preventieve aanpak verzuim: door (vroeg)tijdige signalering kan verzuim grotendeels worden voorkomen of met laagdrempelige ondersteuning worden opgelost;*
- *Ketensamenwerking voor een effectieve aanpak: met betrokken scholen, organisaties en gemeenten wordt samengewerkt met een integrale aanpak als doel.*
- *Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS): deze vroegtijdige, integrale aanpak van schoolverzuim richt zich op terugkeer naar het onderwijs of andere vorm van (tijdelijke) dagbesteding. Daarbij geldt licht waar mogelijk en zwaar waar nodig.*

1.2 Rol leerplichtambtenaar

Om het verzuim methodisch meer preventief aan te kunnen pakken, heeft de brancheorganisatie Ingrado samen met Halt, het OM en de Raad voor de Kinderbescherming de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) ontwikkeld. Dit betekent dat de rol van de leerplichtambtenaar is veranderd. Lag eerder de nadruk veelal op handhaving, door het volgen van de MAS-methode bij wettelijk gemeld verzuim, werkt de leerplichtambtenaar steeds meer preventief. Deze insteek is bepalend voor de aanpak die aansluit op het probleem en ingaat op de achtergrond van het verzuim. De leerplichtambtenaar vervult daarin vaak de schakelrol voor gecoördineerde inzet van alle betrokken ketenpartners. Structureel verzuim kan immers een voorbode zijn van (ernstige) gedragsproblemen en leidt niet zelden tot criminaliteit. Ook kan schoolverzuim de voorbode zijn van voortijdige schooluitval, waardoor jongeren het onderwijs verlaten zonder diploma, startkwalificatie of niet toegerust zijn voor de arbeidsmarkt. Werkloosheid of uitkeringsafhankelijkheid kunnen dan het gevolg zijn.

Schoolverzuim heeft achterliggende reden en ontstaat vaak bij problemen in de school-en/of thuissituatie van de leerling. Optimale samenwerking tussen het onderwijs, zorgregisseurs van het Middelpunt, Doorstroompunt (voorheen RMC), Jeugdzorg en het Samenwerkingsverbanden PO en VO is daarom ontzettend belangrijk. We moeten met elkaar breed blijven kijken naar iedere situatie om te bepalen wat er nodig is, aangezien ieder verzuimmelding een unieke aanpak vraagt.

1.3 Passend (inclusief) onderwijs

Alle leerlingen hebben recht op een plek op een school die past bij hun kwaliteiten en hun mogelijkheden, bij voorkeur in de directe nabijheid. Passend (inclusief) onderwijs moet ervoor zorgen dat elk kind het beste uit zichzelf kan halen. Deze zorgplicht ligt bij de scholen. Dat betekent dat scholen ervoor verantwoordelijk zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een goede onderwijsplek te bieden.

Binnen de gemeente Landsmeer bieden de basisscholen extra hulp aan leerlingen die dit (tijdelijk) nodig hebben, zoals kinderen met leer- of gedragsproblemen. Hierbij kan het samenwerkingsverband PO Waterland een adviserende rol spelen en extra ondersteuning bieden. Voor sommige leerlingen is deze extra ondersteuning echter niet voldoende en wordt er vanwege hun specifieke zorgvraag, gekozen voor Speciaal Onderwijs of een andere vorm van onderwijs soms in combinatie met een behandeling of dagbesteding. Door de komst van het Experiment Onderwijszorgarrangementen is hier meer ruimte voor gekomen. Ook binnen de regio Waterland wordt van dit experiment gebruik gemaakt o.a. door het programma Buitengewoon Leren (BGL) op de Boerderij als tijdelijke (maatwerk)oplossing aan te bieden.

Overzicht leeftijden leerplicht en kwalificatieplicht

Kinderen 4 tot 5 jaar	<i>Kinderen van vier jaar mogen naar school. Dit schoolbezoek is nog niet verplicht.</i>
Leerplicht 5 tot 16 jaar	<i>De leerplicht begint op de eerste dag van de maand nadat een kind vijf jaar is geworden tot aan het eind van het schooljaar waarin het zestien jaar wordt, of tot aan het einde van het twaalfde volledig gevolgde schooljaar.</i>
Kwalificatieplicht 16 tot 18 jaar	<i>De kwalificatieplicht geldt voor leerlingen die nog geen 18 jaar zijn en nog geen startkwalificatie hebben behaald. Een startkwalificatie is een diploma voor mbo niveau 2 of hoger, havo of vwo.</i>
Doorstroompunt (eerder RMC) 18-23 jaar	<i>Binnen het doorstroompunt wordt erop toegezien dat jongeren van 18 tot 23 jaar een startkwalificatie behalen.</i>

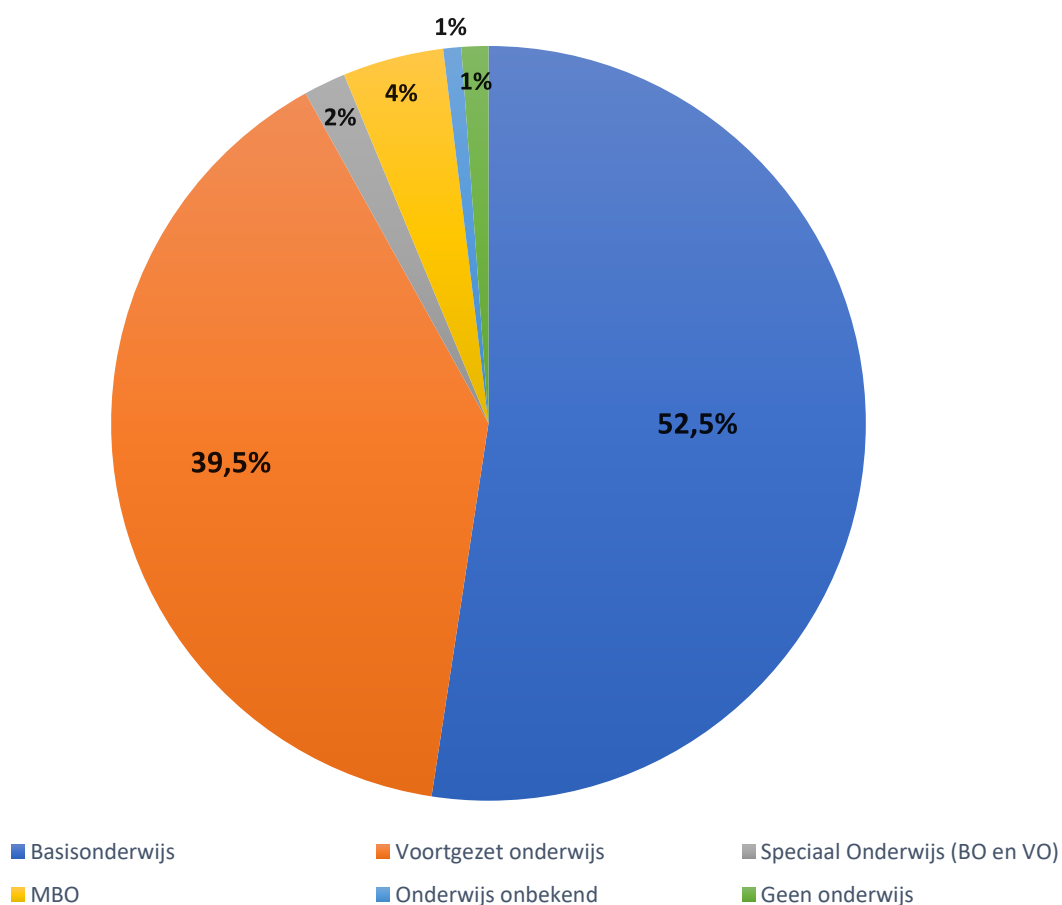
2. Overzicht leerplichtigen schooljaren 2021- 2024

Om zicht te krijgen op het aantal en soort leerplichtigen gedurende de afgelopen drie schooljaren is hieronder een overzicht per schooljaar gemaakt. We zien na lichte stijging van 1798 leerlingen op 1 augustus 2021 naar 1826 leerlingen op 1 augustus 2022, een stabilisatie van 1825 leerlingen per 1 augustus 2023. Ook afgelopen schooljaar is een toename van het aantal jongeren richting het voortgezet onderwijs en daling binnen het MBO te zien. Het aantal kinderen op de basisscholen is tevens afgenomen met 31 leerlingen.

Onder "onderwijs onbekend" of "geen onderwijs" vallen leerlingen die bijvoorbeeld naar particulier onderwijs gaan of zijn vrijgesteld van onderwijs.

Soort onderwijs	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Basisonderwijs	989	989	958
Speciaal onderwijs (BO en VO)	26	36	33
Voortgezet onderwijs	591	674	721
MBO	154	82	79
Onderwijs onbekend	7	15	13
Geen onderwijs	31	30	21
Totaal	1798	1826	1825

Percentage per soort onderwijs op 1 augustus 2023

3. Verzuim

Waar de schooljaren 2020 tot en met 2022 grotendeels in het teken stonden van de gevolgen van de “slimme maatregelen” door de coronapandemie, vindt er vanaf schooljaar 2023 er weer volledig fysiek les plaats op alle scholen. Dat wil alleen nog niet zeggen dat de leerlingen geen gevolgen van de tijdelijke sluitingen, het afstandsonderwijs en beperkte sociale bewegingen meer ervaren. Ook tijdens afgelopen schooljaar zien we het verzuim onder leerlingen op het VO en MBO stijgen. Een deel van deze groep lijkt naast de gebruikelijke uitdagingen tijdens het volwassen worden, last te houden van complexe psychische problemen waardoor schoolgang (tijdelijk) niet volledig mogelijk is. Daarnaast kan de toename in de aantallen ook deels veroorzaakt worden door het beter melden van verzuim door scholen. Doordat we scholen dringend adviseren zo snel mogelijk de afwezigheid van leerlingen door te geven, ontvangen we mogelijk dus ook meer meldingen. Dit kan een vertekend beeld geven, maar vanuit Leerplicht geeft dit ons juist meer mogelijkheden om preventiever te werk te kunnen gaan om langdurig verzuim te kunnen voorkomen.

3.1 Relatief verzuim (signaal- en luxeverzuim)

Als we spreken over relatief verzuim staat een leerling wel op school ingeschreven, maar gaat niet volgens rooster naar school. Relatief verzuim is onder te verdelen in signaalverzuim en luxeverzuim. Scholen hebben een wettelijke meldplicht vanaf zestien uur verzuim in een periode van vier weken. Bij een melding van signaalverzuim is er vaak sprake van sociaal-emotionele problematiek of bestaan er andere zorgen. Bij luxeverzuim houden ouders hun kinderen, zonder toestemming, buiten de schoolvakanties van school door ze bijvoorbeeld mee te nemen op vakantie. Voor verlof tot tien dagen ligt de beslissingsbevoegdheid bij de schooldirecteur. Bij elke aanvraag die binnenkomt vraagt de schooldirecteur advies aan de leerplichtambtenaar. Dit voorkomt willekeur binnen de gemeente Landsmeer. Daarna beslist de schooldirecteur zelf om de aanvraag wel of niet toe te kennen. De leerplichtambtenaar beslist over verlof van meer dan tien dagen.

Ongeoorloofd verzuim – Relatief 2023-2024							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Relatief verzuim	15	4	34	21	0	0	74
Waarvan herhaald	0	2	11	10	0	0	23
Luxe verzuim	14	0	1	0	1	0	15

Ongeoorloofd verzuim – Relatief 2022-2023							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Relatief verzuim	10	2	31	12	1	0	56
Waarvan herhaald	0	1	10	5	0	0	16
Luxe verzuim	8	0	2	0	0	0	10

Ongeoorloofd verzuim – Relatief 2021 – 2022							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Relatief verzuim	15	0	8	18	0	0	41
Waarvan herhaald	0	0	5	9	0	0	14
Luxe verzuim	13	0	0	0	0	0	13

De cijfers van het afgelopen schooljaar 2023- 2024 laten zien dat het aantal leerlingen met een (relatieve) verzuimmelding is toegenomen. Dit vindt plaats op de VO- scholen, maar ook op de MBO-instellingen. Daar zien we bijna een verdubbeling van 12 naar 21 meldingen.

De toename in het relatief verzuim op zowel het VO als op het MBO heeft (zoals eerder vermeld) meerdere oorzaken. Een van de oorzaken is terug te vinden in de aanhoudende complexiteit van psychische en gedragsmatige problematiek. Hieronder vallen depressieve klachten, motivatie- en gedragsproblematiek, verkeerde studiekeuze en prestatiedruk. De aanhoudende wachtlijsten binnen de specialistische jeugdzorg zorgen vervolgens voor stagnatie bij het oplossen van deze problematiek. Dit heeft weer invloed op de snelheid om de schoolgang weer (deels) mogelijk te maken. En doordat scholen op ons advies beter melden, bestaat de kans dat we meer verzuim-meldingen hebben ontvangen van leerlingen die mogelijk ook al eerder afwezig waren maar niet bij ons bekend waren.

Het aantal meldingen van luxeverzuim vindt met name plaats op de basisscholen, voornamelijk rondom de officiële schoolvakanties. Ondanks dat een verlofaanvraag wordt afgewezen, kiezen ouders er soms toch voor hun kind niet naar school te laten gaan. Zij riskeren hiermee een flinke boete opgelegd te krijgen (€ 100,- per dag dat een kind van school gehouden wordt) en bij recidive moeten de ouders zich verantwoorden bij de rechter. Dit vraagt dus om een strikte samenwerking tussen de schooldirecteuren en de leerplichtambtenaar.

3.2 Absoluut verzuim

Absoluut verzuim betreft een leer- of kwalificatie plichtige leerling die niet staat ingeschreven op een school of onderwijsinstelling. In onderstaand overzicht is te zien dat er tijdens het schooljaar 2023 – 2024 geen sprake meer is van absoluut verzuim.

Ongeoorloofd verzuim – Absoluut 23-24							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Absoluut verzuim	0	0	0	0	0	0	0
Langer 3 maanden	0	0	0	0	0	0	0
Langer 4 aaneengesloten weken	0	0	0	0	0	0	0
Weer ingeschreven	0	0	0	0	0	0	0

Ongeoorloofd verzuim – Absoluut 22-23							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Absoluut verzuim	1	0	0	0	0	0	1
Langer 3 maanden	0	0	0	0	0	0	0
Langer 4 aaneengesloten weken	0	0	0	0	0	0	0
Weer ingeschreven	1	0	0	0	0	0	1

Ongeoorloofd verzuim – Absoluut 21-22							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Absoluut verzuim	1	0	0	0	0	0	1
Langer 3 maanden	1	0	0	0	0	0	1
Langer 4 aaneengesloten weken	0	0	0	0	0	0	0
Weer ingeschreven	1	0	0	0	0	0	1

3.3 Thuiszittende leerlingen

Een thuiszittende leerling betreft een leerling die zonder vrijstelling de school voor vier weken of langer niet bezoekt. Veelal zijn dit leerlingen met ernstige problemen, vaak ook op meerdere leefgebieden waardoor multidisciplinaire ondersteuning noodzakelijk is.

Om deze thuiszittende leerlingen te kunnen voorzien van hun recht op onderwijs organiseert het Samenwerkingsverband VO Waterland een tweemaandelijks thuiszittersoverleg. Voor het basisonderwijs vindt dit overleg sinds 2023 een keer per 6 maanden plaats. De leerplichtambtenaar sluit hierbij standaard aan. Tijdens dit overleg wordt de voortgang van bestaande thuiszitters besproken en worden nieuwe thuiszitters aangemeld. Daarnaast bestaat er ook een overzicht van leerlingen die niet meer thuiszitten, maar wel gemonitord worden om snel te kunnen schakelen als ze weer dreigen uit te vallen. De voorzitter van dit thuiszittersoverleg is het Samenwerkingsverband PO/VO Waterland en beschikt over middelen om extra ondersteuning te bieden om deze jongeren zo passend als mogelijk te voorzien in het recht op onderwijs.

De gemeente Landsmeer heeft gedurende het schooljaar 2023-2024 1 volledig thuiszittende VO-leerling gemeld gekregen. Daarnaast waren er 10 leerlingen op het basisonderwijs die deels thuis zaten maar door een aangepast lesrooster, bijvoorbeeld 2 uur per dag, officieel niet onder de noemer "thuiszitter" vielen. Deze multi-zorgleerlingen werden intensief begeleid door de school, het Samenwerkingsverband PO, Jeugdzorg en de leerplichtambtenaar met als doel weer volledige deelname aan het onderwijs.

3.4 Aanpak verzuim

Om frequent en langdurig ziekteverzuim van leerlingen sneller te kunnen signaleren en aanpakken, werkt de leerplichtambtenaar ook samen met de jeugdartsen van de GGD. De jeugdarts is een cruciale partner als het gaat om de aanpak van ziekteverzuim. In het gesprek tussen school en de leerplichtambtenaar wordt actief ingezet op het analyseren van het verzuim en de rol die de jeugdarts daarin heeft, in het geval er sprake is van langdurig of frequent ziekteverzuim.

Op het moment dat een leerling op school regelmatig afwezig is door ziekte, dan kan de school doorverwijzen naar de jeugdarts van de GGD. Dit consult heeft tot doel de school informatie te geven over de te verwachte belastbaarheid van de leerling, zodat school passende afspraken kan maken over de schoolgang en eventuele aanpassingen.

De strafrechtelijke aanpak is een allerlaatste middel wat zal worden ingezet wanneer er sprake is van verzuim. In laatste instantie kan het Openbaar Ministerie (OM) op grond van de Leerplichtwet overgaan op strafrechtelijke vervolging. De rol van het OM is enerzijds die van 'stok achter de deur', anderzijds kan een interventie in gedwongen kader nodig zijn om de gewenste gedragsverandering tot stand te brengen. Dit kan betekenen dat zowel de jongere zelf als de ouder worden vervolgd.

Als het schoolverzuim vanuit de maatschappelijke zorgtaak niet (vrijwillig) wordt opgelost of als de motivatie hiervoor ontbreekt, kan de leerplichtambtenaar ervoor kiezen de casus civielrechtelijk of strafrechtelijk op te schalen. Wanneer de leerling en/of zijn ouders verwijtbaar zijn voor het verzuim kiest de leerplichtambtenaar voor de inzet van een handhavingsinstrument door middel van een proces-verbaal* of een verwijzing naar Halt**.

**Proces-verbaal wordt ingezonden naar het OM. Bij het OM worden iedere week de proces-verbalen besproken met de officier van justitie en wordt bepaald of de leerling direct een werkstraf krijgt middels een OTP-zitting of dat er een leerplichtzitting komt. Vaak doet de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek bij een leerplicht proces-verbaal.*

***Halt voert verschillende gesprekken met de leerling en diens ouders. De leerling krijgt een leeropdracht waarin de reden van verzuim beschreven moet worden. Tot slot volgt er een gesprek op school en met ouders waarin afspraken worden gemaakt ter voorkoming van verzuim in de toekomst. De leerplichtambtenaar krijgt hier terugkoppeling van. Indien dit een negatief resultaat betreft, dan moet de leerplichtambtenaar direct overgaan tot het opmaken van een proces-verbaal.*

In schooljaar 2023-2024 zijn er 2 proces- verbalen voor relatief verzuim opgemaakt en 3 voor luxe verzuim. Daarnaast hebben we 1 leerling naar HALT gestuurd.

Proces-verbaal 2023-2024							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Relatief verzuim	0	0	0	2	0	0	2
Luxe verzuim	3	0	0	0	0	0	3
Absoluut verzuim	0	0	0	0	0	0	0

Proces-verbaal 2022-2023							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Relatief verzuim	0	0	3	0	0	0	3
Luxe verzuim	1	0	0	0	0	0	1
Absoluut verzuim	0	0	0	0	0	0	0

Proces-verbaal 2021-2022							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Relatief verzuim	0	0	2	0	0	0	2
Luxe verzuim	1	0	0	0	0	0	1
Absoluut verzuim	0	0	0	0	0	0	0

4. Vrijstellingen

Wanneer ouders een beroep op vrijstelling doen op grond van artikel 5 onder a, b of c, ontstaat deze vrijstelling van rechtswege als zij voldoen aan de eisen die de leerplichtwet daaraan stelt. De leerplichtambtenaar kan dan niet anders dan ouders vrijstellen van de inschrijvingsplicht. Hieronder een uitleg van de verschillende soorten vrijstellingen.

4.1 Soorten vrijstellingen

Artikel 5 onder a

Ouders kunnen een beroep op vrijstelling doen wegens *lichamelijke of psychische ongeschiktheid*. Bijvoorbeeld als hun kind een ernstige beperking heeft en hierdoor geen onderwijs kan volgen. Hiervoor is altijd een verklaring van een onafhankelijk GGD-arts of psycholoog – dus niet de behandelend arts of psycholoog – nodig, waaruit blijkt dat deze de jeugdige niet geschikt acht om een school of een instelling te bezoeken.

Artikel 5 onder b

Ouders kunnen een beroep op vrijstelling doen wegens *bedenkingen tegen de richting van het onderwijs*. Dit kan alleen worden gedaan als in de kennisgeving een verklaring is opgenomen dat tegen de richting van alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen overwegende bedenkingen bestaan. De verklaring is niet geldig als de jeugdige in het jaar voorafgaand aan de dagtekening van de kennisgeving ingeschreven heeft gestaan op een school waartegen bedenkingen worden geuit.

Artikel 5 onder c

Ouders kunnen zich ook beroepen op een vrijstelling wegens *het bezoeken van een school in het buitenland*. Bij de kennisgeving dient een verklaring te zijn overlegd van het hoofd van de school in het buitenland waaruit blijkt dat de jeugdige als leerling staat ingeschreven en de school geregeld bezoekt. Daarnaast dienen de ouders aan te tonen minimaal 4 maanden per jaar in Nederland te verblijven, anders worden ze uitgeschreven uit het BRP. Dit maakt het vaak niet mogelijk om deze vrijstelling meerdere schooljaren (achter elkaar) af te geven.

Artikel 15

Naast de hierboven genoemde vrijstellingsgronden kunnen burgemeester en wethouders op grond van bijzondere omstandigheden vrijstelling verlenen van de inschrijvingsplicht als door de ouders wordt aangetoond dat hun kind op andere wijze voldoende onderwijs krijgt, bijvoorbeeld op een particuliere school. Deze vrijstelling in tijdens schooljaar 2023 – 2024 1 keer afgegeven.

Daarnaast kan er ook beroep gedaan worden op onderstaande vrijstellingen. Deze zijn de afgelopen drie schooljaren niet afgegeven in Landsmeer, maar voor de volledigheid vermelden wij ze hier kort.

Artikel 3a: vervangende leerplicht voor een 14-jarige leerling die geen volledig dagonderwijs kan volgen. Naast onderwijs dient er ook een praktijkcomponent te zijn opgenomen in het programma.

Artikel 3b: vervangende leerplicht tijdens het laatste schooljaar, waarbij de jongere wordt ingeschreven bij een MBO. De jongere maakt samen met deze school een plan van aanpak. In dat plan van aanpak staan onderwijs- en vormingsdoelen.

Artikel 5a: ouders van kinderen die een trekkend bestaan leiden (kermis of circus) kunnen een beroep doen op vrijstelling van de inschrijvingsplicht voor de maanden maart tot november. Dit beroep kunnen zij niet doen als de Rijdende school binnen 5 kilometer afstand met de kermis of het circus meereist. De vrijstelling geldt alleen voor jongeren binnen het primair onderwijs.

4.2 Aantallen vrijstellingen

Voor het schooljaar 2023- 2024 zijn in totaal 20 leerlingen vrijgesteld op verschillende gronden. Dit is een (lichte) toename als we kijken de 18 vrijstellingen voor schooljaar 2022-2023 en 9 vrijstellingen voor het schooljaar 2021-2022. In onderstaande schema's zijn de aantallen verschillende vrijstellingen terug te vinden per schoolsoort.

Vrijstellingen 2023-2024							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onder wijs	Totaal
Artikel 5 onder a	0	0	0	1	1	4	6
Artikel 5 onder b	0	0	0	0	0	4	4
Artikel 5 onder c	8	0	0	0	0	1	9
Artikel 15	0	0	0	0	1	0	1

Vrijstellingen 2022-2023							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onder wijs	Totaal
Artikel 5 onder a	0	0	1	1	0	4	6
Artikel 5 onder b	0	0	0	0	0	2	2
Artikel 5 onder c	8	0	1	0	0	0	9
Artikel 15	0	0	1	0	0	0	1

Vrijstellingen 2021-2022							
	BO	SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onder wijs	Totaal
Artikel 5 onder a	0	0	0	0	1	3	4
Artikel 5 onder b	0	0	0	0	0	2	2
Artikel 5 onder c	1	0	1	0	0	0	2
Artikel 15	0	0	1	0	0	0	1

Ongewijzigd aantal vrijstellingen 5 onder a

Er is geen stijging te zien in vrijstellingen op grond van artikel 5 onder a. Ook voor schooljaar 2023-2024 zijn op psychische en/of lichamelijke grond(en) in totaal 6 leerlingen vrijgesteld. Bijna alle leerlingen die op psychische en/of lichamelijke grond zijn vrijgesteld gaan indien mogelijk naar een kinderdagcentrum (KDC) of een zorgvoorziening zoals een autisme-centrum of zorgboerderij. De samenwerkingsverbanden werken nauw samen met deze centra om enige vorm van (passend) onderwijs te bieden.

Stijging vrijstellingen 5 onder b

Het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5 onder b is verdubbeld ten opzichte van schooljaar 2022- 2023. Het betreft hier 4 kinderen die een volledige vrijstelling krijgen van de Leerplichtwet op grond van richtingsbezwaar. Landelijk maken leerplichtambtenaren zich zorgen over de kwaliteit van het onderwijs wat deze kinderen ontvangen en daarmee ook over hun leerrecht. Zodra deze vrijstelling is verleend, zijn de kinderen namelijk uit beeld en kan niet gevolgd worden hoe het met ze gaat. Ook is het voor leerplichtambtenaren vaak lastig te beoordelen of er daadwerkelijk bedenkingen zijn tegen de richting van het onderwijs. Ouders komen met bedenkingen die bij een

levensovertuiging horen of een afgeleide daarvan. De scheidslijn tussen overwegende bedenkingen en de wens om thuisonderwijs te willen bieden is heel diffuus. De afgelopen jaren is er veel ophef over deze vrijstelling, waarop de minister van Onderwijs heeft toegezegd de controle op het thuisonderwijs te verankeren in de wetgeving. Dit heeft helaas nog weinig vorderingen gemaakt.

Vanuit de gemeente Landsmeer is afgelopen schooljaar contact geweest met een gezin die thuisonderwijs geeft. Dit was een open en informatief keukentafelgesprek, dat de leerplichtambtenaar en beleidsmedewerker Onderwijs meer inzicht heeft gegeven over hoe deze ouders het onderwijs en overige schoolse activiteiten vormgeven aan hun kind.

Ongewijzigd aantal vrijstellingen 5 onder c

Er is in het schooljaar 2023-2024 geen stijging te zien in het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5 onder c op het basisonderwijs. De leerplichtambtenaar ziet een aanhoudende trend van aanvragen van tijdelijk verblijf in het buitenland wegens werkzaamheden van (een van) de ouders. Het gaat hier veelal om een periode van 4 tot 6 maanden gedurende het schooljaar. Daarna kunnen de kinderen weer in op de oorspronkelijke basisschool instromen.

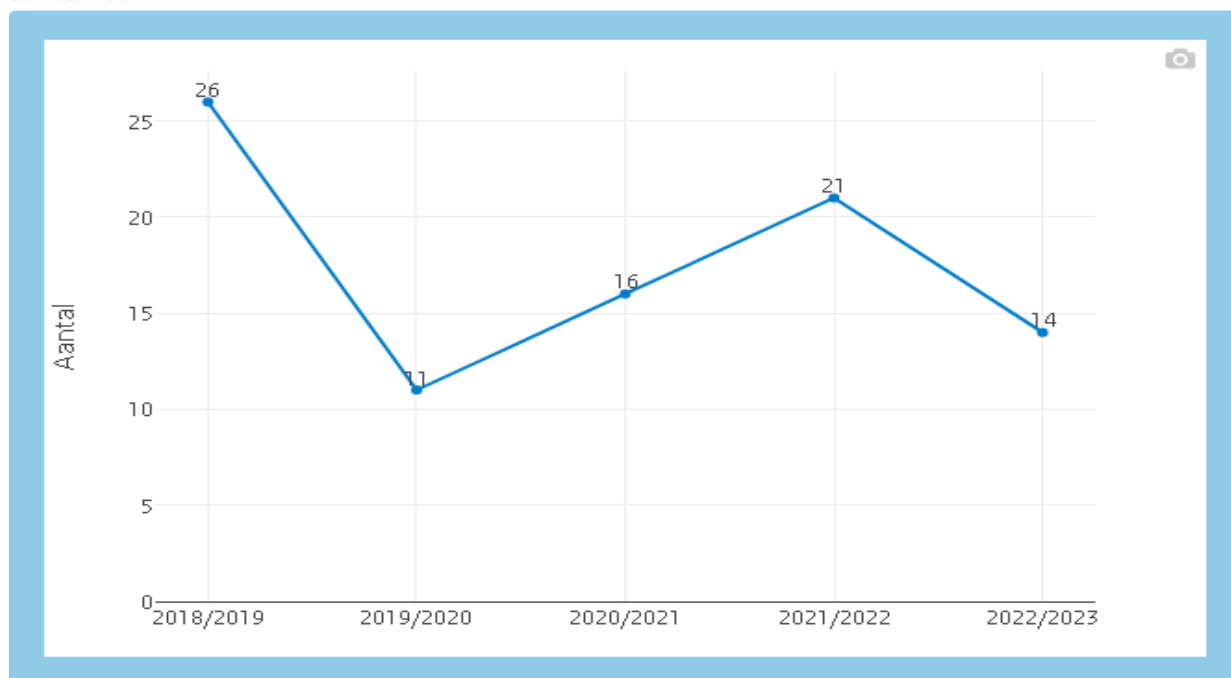
5. Doorstroompunt (voorheen RMC)

De leerplichtambtenaar volgt jongeren tot 18 jaar. Aansluitend worden jongeren tot 23 jaar en nog niet in het bezit van een startkwalificatie, gevolgd en ondersteund door het regionale Doorstroompunt (voorheen RMC). Elke Doorstroompunt-regio heeft een contactgemeente die de melding en registratie van voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) coördineert en zorg draagt voor mogelijkheden van doorverwijzing en herplaatsing in het onderwijs. De contactgemeente in de regio Waterland is de gemeente Purmerend, die ook verantwoordelijk is voor het opstellen van de jaarlijkse VSV-rapportage. Als gemeente Landsmeer hebben wij daarnaast ook te maken met de gemeente Amsterdam, omdat meer dan 50% van Landsmeerse jongeren daar naar het voortgezet onderwijs gaan of een MBO-opleiding volgen. Daarom is er eind van het schooljaar 2023 – 2024 contact gezocht met het Samenwerkingsverband PO en VO Amsterdam – Diemen en met de afdeling Leerplicht van de gemeente Amsterdam. Een eerste kennismaking heeft inmiddels plaatsgevonden. Komend schooljaar willen we ons focussen op een samenwerking met deze Amsterdamse partijen, zodat de Landsmeerse leerplichtambtenaar ook deze jongeren goed kan volgen en tijdig kan ondersteunen indien nodig.

Het Doorstroompunt voert de wettelijke opdracht van de gemeente Landsmeer uit door jongeren die voortijdig de school verlaten in beeld te brengen en indien nodig persoonlijke begeleiding te bieden. Het doel is het behalen van een startkwalificatie en het voorkomen van maatschappelijke uitval. De doorstroomcoaches bieden maatwerk om de jongeren te ondersteunen tijdens hun eigen zoektocht richting een passende baan en/of opleiding. Het Doorstroompunt is dus de plek voor jongeren die 'even vastzitten' of wat anders willen maar nog niet goed weten wat. Om direct contact te houden met de leerplichtambtenaar van de gemeente Landsmeer vindt sinds schooljaar 2023 - 2024 ieder kwartaal een lokaal VSV-overleg plaats.

In het voorjaar 2025 worden de VSV-cijfers voor het schooljaar 2023-2024 gepubliceerd. In het jaarverslag Leerplicht 2024- 2025 kunnen we (dus pas) zien wat de ontwikkeling is van het aantal VSV-ers in Landsmeer (bron: Dashboard VSV van DUO).

Landsmeer

6. Ontwikkelingen Onderwijs

6.1 Passend (inclusief) onderwijs

Elk kind en iedere jongere heeft recht op onderwijs dat bij hem of haar past, of het nu gaat om leerlingen die iets extra's nodig hebben of niet. Maar de druk op het stelsel van passend onderwijs is groot. Het aantal thuiszittende kinderen en jongeren, het leerlingenvervoer, het lerarentekort en wachtlijsten in gespecialiseerd onderwijs en jeugdzorg zorgen voor grote en complexe uitdagingen. Daarom heeft het Ministerie van OCW in 2024 een *Verbeteraanpak Passend Onderwijs* opgesteld met daarin verschillende acties gericht op:

1. *De aanpak van verzuim en het terugdringen van het aantal thuiszittende kinderen en jongeren.*
2. *Het versterken van de verbinding onderwijs en zorg.*
3. *De wachtlijsten gespecialiseerd onderwijs en het plan van aanpak.*
4. *De beweging naar inclusief onderwijs.*

Binnen de regio Waterland is in het voorjaar van 2024 een regionale Ontwikkelagenda Passend en Inclusief Onderwijs opgesteld samen met het Samenwerkingsverband PO en VO. Deze agenda bestaat uit 4 domeinen met bijbehorende doelen en benodigde acties om uiteindelijk passend onderwijs beter te kunnen verzorgen. De 4 domeinen zijn verbonden aan elkaar en gaan over inclusief onderwijs, schoolaanwezigheid, onderwijs & zorg en doorgaande ontwikkelijn. Tijdens de bestuurlijke OOGO-overleggen wordt de voortgang van de regionale Ontwikkelagenda Passend en Inclusief Onderwijs besproken.

6.2 Onderwijs Oekraïense kinderen

Het is nog steeds onduidelijk hoe lang de oorlog in Oekraïne gaat duren. De tijdelijke bescherming voor vluchtelingen uit Oekraïne is daarom verlengd tot 4 maart 2026. Hoe langer Oekraïense gezinnen in Nederland verblijven, des te meer zij beseffen dat het beheersen van Nederlandse taal essentieel wordt. Zowel voor de ouder(s) zelf als voor hun kind(eren), waardoor er steeds meer belang wordt gehecht aan het volgen van Nederlands onderwijs.

Waar gedurende 2022 kinderen zowel fysiek les volgde in Nederland én verplicht online les moesten volgen in Oekraïne, is dit vanaf 2023 steeds meer overgegaan naar alleen fysiek onderwijs in Nederland. In de zomer 2023 hadden we 8 leerplichtige kinderen uit Oekraïne. Met komst van de nieuwe verblijfslocatie in augustus 2023 kregen we te maken met een toestroom van nieuwe gezinnen met kinderen en zijn we in de eerste maanden van schooljaar 2023-2024 naar 15 Oekraïense leerplichtige kinderen gegaan. Van deze kinderen zijn er 9 doorgestroomd naar reguliere basisscholen in Landsmeer. Voor de andere 6 leerlingen was het soms een uitdaging om een passende school te vinden. Maar door goede samenwerking is dit gelukt en zijn deze kinderen allemaal geplaatst op een regionale taalschool, Internationale Schakelklas of op het speciaal onderwijs.

We kijken terug op een positief schooljaar, al blijft het beheersen van de Nederlandse taal een uitdaging. Dit kan in veel gevallen beter. Kinderen redden zich wel op school, maar het oefenen van de Nederlandse taal buiten de school lukt niet altijd omdat thuis en in de opvang voornamelijk Oekraïens en Russisch wordt gesproken. Binnen de gemeente Landsmeer gaan we onderzoeken hoe we hierin kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld door de inzet van (taal)vrijwilligers. Al met al blijft dit onderwerp vragen om een intensieve samenwerking tussen alle betrokken partijen waaronder de (taal)scholen, ouders en de gemeente.

6.3 Inzet gemeentelijke Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen

Vanaf 2021 is het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) van start gegaan. Dit programma is bedoeld om onderwijsvertragingen in te lopen, die kinderen hebben opgelopen als gevolg van schoolsluitingen door corona. Dit geldt zowel voor in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs. Het meeste geld gaat naar de scholen zelf, maar de gemeente ontvangt echter NPO-middelen.

De gemeente Landsmeer heeft afgelopen schooljaar samen met de scholen en kinderdagverblijven meerdere gesprekken gevoerd over de besteding van de gemeentelijke NPO-middelen. Vanuit deze gesprekken is de Bibliotheek Waterland gestart met een leesoffensief op alle scholen en kinderdagverblijven om het (voor)lezen te promoten en bevorderen. Daarnaast heeft IVN Twiske de opdracht gekregen alle locaties te “vergroenen” en/of natuureducatie te verzorgen. Ook is de Cultuurbus ingezet om de leerlingen naar diverse musea in Amsterdam te vervoeren. Komend schooljaar zullen deze activiteiten verder worden uitgerold, zodat we deze tijdelijk extra middelen zo duurzaam en volledig mogelijk besteden voor 31 juli 2025.

6.4 Focus op schoolaanwezigheid

De verzuimproblematiek is zeker niet nieuw, maar hardnekkig en blijvend urgent. Scholen melden dat de corona-periode heeft geleid tot een enorme groei van het verzuim. Cijfers over voortijdig schoolverlaten en thuiszittende leerlingen lopen op. De aanpak van verzuim blijft daarom onverminderd belangrijk. Scholen moeten verzuim tijdig signaleren en op waarde schatten, verzuim melden bij Leerplicht en/of Doorstroompunt en waar mogelijk verder verzuim voorkomen.

Om verzuim te voorkomen richt men steeds meer de aandacht op aanwezigheid: hoe versterken we de binding van de school met de leerling/student, hoe zorgen we dat leerlingen/studenten gezien worden en zich thuis voelen, hoe maken we aanwezigheid de norm in onze schoolcultuur?

De aandacht voor aanwezigheid werpt ook een ander licht op afwezigheid. Niet langer kijken naar alleen ongeoorloofd verzuim als reden van afwezigheid, maar naar het complete plaatje, dus inclusief afwezigheid door ziekte, verlof en door kortdurend verzuim. Het doel is dat scholen meer expliciet beleid hebben en aanpakken om aanwezigheid te stimuleren en daarmee afwezigheid zoveel mogelijk tegengaan.

In de regio Waterland is in 2024 draagvlak om te werken aan schoolaanwezigheid met de bewezen effectieve methode MT-MDSS. Met de directeurs van de VO-scholen in de regio is afgesproken dat zij hun schoolaanwezigheid in kaart brengen: percentages schoolaanwezig 95% en meer; tussen de 90 en 95% en minder dan 90%. Er wordt dan geen onderscheid meer gemaakt tussen geoorloofd (ziekte-)verzuim en ongeoorloofd verzuim. In 2025 wordt deze werkwijze verder uitgewerkt en tevens gemonitord via de regionale Ontwikkelagenda Passend en Inclusief onderwijs.